

OB NAJNOVEJŠIH DOGODKIH V SIRIJI

ARABCI MED VZHODOM IN ZAHODOM

**Nezadržni politični in gospodarski razvoj arabskega sveta
Koristi zahoda zahtevajo, da spremeni svojo politiko**

Zadnji čas se je tisk, ki zastopa uradno po-
litiko zahodnih velesil, predvsem Anglije in
Francije, razhujal zaradi Sirije. Tam se ba-
je dogajajo hude reči. Kakšne, tega nihče
natančno ne ve. Niti sam angleški in franco-
ski tisk si nista na jasnem, kaj naj bi prav-
zaprav trdila. En list n. pr. poroča, da je v
Siriji že na tisoče sovjetskih »prostovoljcev«,
dopisnik drugega londonskega lista pa poro-
ča iz Sirije, da ni tako hudo in stvari ni tre-
ba pretiravati. Vsekakor je očitno, da se je
po Egiptu, Maroku, Tuniziji in Jordaniji
zdaj Sirija zamerila in mora prenašati žolč-
ne izlive in grožnje zahodnih politikov in
njihovega tiska.

Človek, ki ni Francoz ali Anglež, si iz vse-
ga tega vreščanja in razburjenja ne more
ustvariti prave sodbe, kaj je pravzaprav Si-
rija zakrivila. Zelo verjetno je tudi v Angliji
in Franciji ter celo v Združenih državah ma-
lo ljudi, ki bi jim bilo jasno, kako stvari sto-
je in zakaj se je treba razburjati. Vse vesti,
ki jih o Siriji in sploh o arabskih zadevah
prinaša zahodni tisk, prihajajo iz Londona
in delno iz Pariza in tam prikazujejo do-
godke pač tako, kakor prija tamkajšnjim
vladam.

ZA KAJ V RESNICI GRE?

Kdor se količkaj zanima za mednarodno
dogajanje, je moral opaziti, da se vsipljejo
strele zahodnega sveta na arabske dežele, kot
so Egipt, Sirija, Tunizija in druge, že kakih
pet let, in sicer od trenutka, ko se je začel
dramati arabski svet iz svoje večstoletne
otrplosti. Tarče propagandnega napadanja
in oboroženih intervencij zahodnih velesil v
arabskem svetu so se izpreminjale od Maro-
ka, Tunizije, Egipta, Jordanije do Omana in
Sirije, toda vzroki so ostali v bistvu enaki.
Nekaterim politikom in tudi delu zapeljane-
ga javnega mnenja v Franciji in Angliji ne
prija, da bi se arabski svet prebudil. Hote-
li bi ga ohraniti v duhovni in gospodarski
otrplosti in negibnosti, v katero ga je pred
stoletji vkoval turški imperij. To stanje so
na žalost ohranili vse do časa po drugi sve-
tovni vojni tisti, ki so nasledili turško oblast
nad arabskimi ljudstvi, in sicer francoska in
britanska kolonialna uprava ali dozdevno
neodvisni arabski vladarji. O slednjih pa
vsakdo ve, da so bili in so še — kolikor jih
nove revolucionarne sile že niso odnesle kot
n. pr. v Egiptu — samo varovanci reakcio-
narnih zahodnih krogov. Reakcionarnih pra-
vimo ne iz namena, da bi hoteli krogarkoli
žaliti ali psovati, ampak pojmujejo to besed-
do v njenem pravem pomenu. Z njo označu-
jemo namreč tiste, ki so proti kakršnemuko-

li napredku v arabskem svetu, ker se ga iz
tega ali onega razloga boje in ker si ne pri-
zadevajo, da bi skušali razumeti silnice no-
vega razvoja. V arabskem svetu so se spro-
stile sile, ki niso zrahljale samo njegovega
političnega ustroja, temveč povzročile bistve-
ne socialne in gospodarske spremembe.

TEŽNJE

ARABSKIH REVOLUCIONARNIH SIL

Arabska ljudstva posedujejo v Aziji in
Afriki okrog 8 milijonov kvadratnih kilo-
metrov ozemlja in štejejo skupno okrog 60
milijonov ljudi. Arabski svet sega od Atlant-
skega oceana ob maroški obali do Indijskega
oceana. To je svet, ki loči Evropo od Afrike
in Azije. Preko arabskih ozemelj vodijo sko-
ro vse najbližje zemeljske in pomorske poti
do evropskih posesti na azijski in afriški ce-
lini in do Avstralije in vse najboljše trgov-
ske zveze Evrope s temi deli sveta. Zato je
razumljivo, da se zahodne kolonialne velesile
zanimajo za ta ozemlja. Skoraj polovica
arabskih dežel je bila do pred kratkim nepo-

sredna kolonialna posest Francije in tretjina
je ostala to še danes. Skoraj vse druge arab-
ske države pa so dejansko napolkolonialna
ozemlja, tudi če so na papirju neodvisne. V
celi vrsti teh držav vladajo kralji in sultani
čisto po srednjeveško n. pr. v Omanu, Saud-
ski Arabiji, Jemenu in drugod. O kakšni
ustavnosti in demokraciji ni sledu. Svojim
nasprotnikom dajo odrezati glave s sabljami
kot v času križarskih vojn. Opirajo se na
majhne, a dovolj dobro oborožene vojske, da
zaduše vsak upor in vsak izraz nezadovolj-
stva. Kljub srednjeveškemu značaju svojih
dvorov in svojega življenja pa razpolagajo z
najmodernejšimi pridobitvami ameriške teh-
nike — z najluksuznejšimi avtomobili, letali,
klimatskimi napravami za svoje palače itd.
Medtem ko spadajo njihovi podaniki med
najrevnejše ljudi na zemlji, se sami koplje-
jo v bogastvu, delno zaradi neusmiljenega iz-
koriščanja svojih podložnikov, delno pa za-
radi tega, ker jim izplačujejo ameriške, an-
gleške in druge petrolejske družbe milijone
dolarjev za izkoriščanje petrolejskih vrelcev,
ki spadajo med najbogatejše na zemlji.

Neverjetna nasprotstva

Medtem ko se dvigajo marsikje v arabskih
deželah celi gozdi vrtnih in črpalnih stol-
pov za pridobivanje petroleja in nastajajo
drugje, n. pr. v Alžiru, evropska velemesta z
največjimi udobnostmi, ki jih premore ev-
ropska in ameriška tehnika, so ostali Arabci,
najbližji sosedje novih velemest in taboreč
tako rekoč v senci petrolejskih stolpov, re-
veži, kakor so bili njihovi predniki stoletja
in stoletja. Morda še bolj, ker se začenjajo
zavedati svoje revščine in razlik med Evro-
pejci in seboj. Zahodne vlade in industrijske
družbe se pogajajo samo z njihovimi
okrutnimi vladarji, z njimi sklepajo pogod-
be in zato imajo tudi vso korist, da ostanejo
ti vladarji na oblasti. Tako ni čudno, da ni-
so Francozi nikjer odpravili absolutne mo-
narhije, kvečjemu so zamenjali kakega ne-
pokornega in ponosnega vladarja, kot n. pr.
v Maroku, z drugim, pokornejšim in še bolj
nazadnjaškim in okrutnim. Med temi vla-
darji in zahodnimi kapitalističnimi družba-
mi vlada zveza na življenje in smrt. S tem
seveda ni rečeno, da ne pride med njimi do
kakih manjših sporov in nevljudnosti, ki so
pa hitro poravnane.

Med arabskimi podložniki in vladarji zija
prepad tudi v tistih arabskih državah, ki so
navidezno neodvisne. Neki zahodni časnikar,
ki je nedavno potoval po teh deželah, je za-

pisal, da ni bolj nesrečnih ljudi na zemlji,
kot so Arabci. Ne samo zaradi svoje revšči-
ne, ampak tudi zaradi zaostalosti in splošnih
razmer, ki vladajo v arabski družbi, otrpli
v stoletjih.

MEDSEBOJNO NEZAUPANJE

Spričo take povezanosti med zahodnimi
vladnimi in finančnimi krogi ter arabskimi
vladarji ni čudno, da Zahod ne želi nobenih
bistvenih sprememb v arabskih državah in
da gleda z nezaupanjem na mlade revolucio-
narne sile, ki se tam pojavljajo. In prav ta-
ko ni čudno, da so te mlade sile, ki hočejo
resnično neodvisnost arabskega sveta in bolj
ali manj temeljite socialne spremembe, razo-
čarane nad Zahodom, od katerega ne dobe
nikake pomoči, ampak samo ovire v svojem
boju za izboljšanje razmer. Zahodne velesile
gredo v svojem pohlepu po neokrnjenih do-
bičkih na arabski zemlji celo tako daleč, da
z orožjem posežejo vmes, kadar se jim ponu-
di priložnost, kot n. pr. v Egiptu, ali pa da
z grožnjami skušajo izsiliti odločitve v
svoj navidezni prid, kot n. pr. zdaj v Siriji.
Pretirana je trditev, da Sirija danes vojaško
ogroža ves Bližnji in Srednji vzhod, če po-
mislimo, da šteje komaj tri in pol milijona
prebivalcev, ki so tehnično in gospodarsko

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

RUSI UVEDLI NOVO OROŽJE

Medtem ko so predstavniki zapadnih držav bili na tem, da predložijo sovjetskemu poslancu Zorinu dokončni načrt o razoroževanju, je ta v Londonu imel govor, v katerem je po naročilu svoje vlade zavrnil doma vse dosedanje predloge zapadnjakov. Od bil je tako predlog, da bi ozemlje Združenih držav, Kanade in Sovjetske zveze bilo pod stalnim nadzorstvom iz zraka in da bi za dve leti prenehali poskuse z jedrnim orožjem. Obdolžil je obenem Ameriko, da pripravlja napad na Sovjetsko zvezo, in je v tej zvezi dejal, da bi svobodno kroženje zahodnih letal nad ozemljem Rusije bistveno pripomoglo k uspešni izvedbi ameriških napadalnih načrtov.

Značilno je, da je te izredno ostre izjave izustil prav v trenutku, ko je dospela vest, da so Rusi izstrelili prvo prekoceansko raketo in s tem prekosili Amerikance, ki trenutno tega strahovitega orožja še nimajo. Ameriški zunanji minister Dulles je izjavil, da Sovjeti pri tem orožju verjetno niso dosegli tiste tehnične popolnosti, ki so jo pred poskusom pričakovali.

Kljub trenutnemu napetemu stanju se zdi, da se bodo pogajanja o razoroževanju v Londonu nadaljevala.

Zapadnjaki nameravajo, kakor smo že omenili, predložiti Rusom nov načrt, ki ga je izdelal stalni odbor Atlantske zveze. Novost novega predloga, naj bi bila v tem, da je zahod pristal, da se nadzorstvo nad oboroževanjem vodi tudi po kopnem, kakor so bili predlagali Sovjeti. Toda zapadnjaki zahtevajo, naj bo nadzorovano ozemlje razsežnejše od tistega, ki ga je bil predlagal Eisenhower za letalsko nadzorstvo. Atomske orožje bi država smela uporabljati le v primeru, da je napadena. Sovjetska zveza in Združene države naj bi imele vsaka po 1 milijon 700 tisoč vojakov, Anglija in Francija pa po 600 tisoč.

Zahod se je, kakor vidimo, nekoliko približal sovjetskemu predlogom in bi zato bilo naravnost usodno za ves svet, če bi se pogajanja zaradi trme in zgrešenih političnih računov odgovornih državnikov v tem trenutku razbila.

NEMŠKE VOLITVE

Dne 15. septembra bodo volivci Zapadne Nemčije poklicani, da oddajo glasove za novi nemški parlament. Kandidatne liste je postavilo 14 strank. V dosedanjem parlamentu jih je bilo samo šest. Najmočnejša stranka je Krščanska demokratska zveza. Posebno stranko tvorijo (krščanski socialci. Dosti je sredinskih skupin; na levi so socialni demokrati. Desničarsko so usmerjeni pripadniki »Stranke dobrih Nemcev.« Dosedanja vodilna stranka (krščanskih demokratov nava-ja v svoje dobro predvsem duhovno preusmeritev povojne Nemčije; najprej da je novi nemški rod zrastel v demokratičnem in krščanskem duhu; da je prenehalo rasno sovraštvo zlasti proti drugoverskim sorojakom in tretjič, da se je izravnilo nasprotstvo in mržnja do bivših zavojevalcev Nemčije, do Francozov in Angležev. S temi splošno evropskimi gesli se namerava Adenauerjeva stranka vreči v volilno borbo. Imela bo pa

trd oreh, ker druge stranke poudarjajo silno rade nacionalno zamisel o združitvi vseh Nemcev v novi četrti rajhu.

GOMULKA PRIDE V JUGOSLAVIJO

V prvih dneh oktobra pride na obisk v Jugoslavijo vodja poljskih komunistov Gomulka. Kakor pišejo listi, se bo na Brionih pogovarjal s predsednikom Titom predvsem o raznih načinih, po katerih se lahko ustvari nov socialni red, ter o odnosajih do Moskve.

SVOBODA DUHA

V Rimu je umrl kardinal Ivan Mercati v visoki starosti 91 let. Rajni kardinal, ki je bil knjižničar vatikanske biblioteke, je slovel po svoji svetosti in ljubezni do revežev. Živel je kot preprost duhovnik; na svoji terasi je gojil celo kokoši za domačo rabo. Še bolj je bil na glasu kot znanstvenik in humanist. Do zadnjega je med svojimi knjigami delal po deset ur na dan. Ko je bil leta 1931 povzdignjen v kardinala, si je izgovoril, da mu ne bo treba nositi škrlata in da se bo lahko prosto posvečal znanstvenemu delu. Takrat je v slovesnem zahvalnem nagovoru na Pija XI. dejal: »Svoboda duha je prvi pogoj za razvoj kulture«. Zaradi takega mišljenja tudi ni dobil sedeža v fašistični »Italijanski akademiji«, kar pa je bilo borce za svobodo duha malo mar.

DI VITTORIO PRI TITU

Znani komunistični prvak in voditelj italijanskih delavskih sindikatov Di Vittorio se je vrnil s potovanja po Rusiji in Jugoslaviji.

Pohvalil je delavsko samoupravljanje v jugoslovanskih tovarnah in rekel, da ni nujno potrebno imeti pred očmi le eno državo kot vzor in voditeljico socializma.

VELIKANSKE VAJE

V drugi polovici septembra se bodo v Sredozemskem morju začele velikanske pomorske vaje edine, združenih v evropski obrambni skupnosti. Pri vajah bo sodelovalo 500 vojnih ladij; med temi bodo štiri na atomski pogon. Uprizorjeno bo tudi poskusno izkrcanje 10.000 ameriških mornarjev na turški obali.

NOVA DRŽAVA

V soboto, 31. avgusta, bodo slovesno proglasili za neodvisno državo v okviru Britanske skupnosti Malajski polotok. Deželo, ki je zelo bogata na gumijskih plantažah in rudnikih kositra, so Angleži zasedli že pred sto leti. Na skrajnem južnem koncu so zgradili silno utrjeno pomorsko oporišče Singapur. V notranjosti dežele so pustili samoupravo raznim sultanom pod angleškim nadzorstvom. Leta 1946 so ustanovili iz vseh dežel Malajsko zvezo s prestolnico v Kuala Lumpur. Na Malajskem polotoku žive razne narodnosti in vere, poleg Malajcev zlasti še Indijci in Kitajci, ki imajo v svojih rokah večino trgovine. V novi državi, ki je enajsta v Britanski skupnosti, si bodo Angleži obdržali precejšnjo besedo. Želji narodov po samoupravi in svobodi se pa niso več mogli upirati.

SLOVENSKA GIMNAZIJA

To jesen se začne pouk v prvih treh razredih na slovenski gimnaziji v Celovcu, ki jo je v smislu mirovne pogodbe Avstrija dovolila naši narodni manjšini.

Proti gimnaziji so dvignili bivši nacisti in ostali nacionalisti ostro gonjo, toda doslej se je kljub temu prijavilo v 3 razrede že 90 dijakov. Število je nepričakovano visoko. S koroškimi brati se uspeha vesele vsi Slovenci, kjerkoli bivajo.

DOBRODELNA POMOČ

Občinski dobrodelni zavod v Trstu je letos izdal nad 316 milijonov lir. Skupni znesek podpor za revne meščane je za okoli 22 milijonov manjši kot lani; število prošenj za pomoč je narastlo. Od javne podpore je bilo lanske leto odvisnih okoli 15.000 oseb, letos je pa morala občina mnoge podpore odkloniti.

ZBOR NA JASNI GORI

V ponedeljek se je zbralo na staroslavni božji poti pri Mariji Čenstohovski na Jasni gori nad en milijon katoličanov iz vse Poljske. Jasna gora ni samo poljsko versko središče, ampak tudi kraj narodnega odpora Poljakov proti tujim zavojevalcem. Poljski kardinal Višinski je imel na zbrano množico velik nagovor, prvi, odkar je bil lani v oktobru izpuščen iz ječe.

DENARNI OBTOK

Državna banka v Rimu je izdala poročilo, iz katerega razberemo, da kroži po državi malo manj kot 1712 milijard lir. Obtok se je v primeri z lanskim letom povečal za 44 milijard in pol. Finančni krogi razlagajo, da povišek ne pomeni nič izrednega.

DOBER ZGLED

Prosvetno ministrstvo na Japonskem je ukazalo vsem srednješolcem, da morajo med počitnicami prebrati najmanj pet knjig iz evropske in ameriške književnosti. Prav bi bilo, če bi ta zgled vplival tudi na naše dijaštvo, da bi prebralo nekaj knjig vsaj iz domačega slovstva.

NAJVEČJE MESTO

Doslej smo vedno brali, da je največje mesto na svetu New York. Po zadnjih podatkih je pa po številu prebivalcev največje mesto na svetu Tokio. Japonska prestolnica ima namreč 8.500.000 ljudi. Za njo pride London z 8 milijoni in 300 tisoč prebivalci in na tretjem mestu šele New York s 7 milijoni in 700 tisoč dušami.

NAJBOGATEJŠA ŽENA

Po smrti Aga Kana je postala najbogatejša ženska na svetu njegova vdova Yvette Labrousse. Po rodu je Francozinja in po prvotnem poklicu šivilja. Vdova, ki se zdaj slovi zaradi svoje izredne lepote, ima premoženje, katerega cenijo na 150 milijard lir. Sama ne ve, kje povsod leže raztreseni zlati zakladi umrlega moža.

NOV ŠOLSKI PREDMET

V mestu Lecce so se zbrali na peto državno zborovanje reševalci križank. Zadevo so vzeli tako resno, da so predlagali, naj bi šolska oblastva uvedla reševanje križank kot učni predmet, češ da bi nova snov razbistri- la um učencev. Križankarji so si izbrali tudi nebeškega patrona, in sicer svetega Janeza Bosco.

NOVICE

VELIČASTEN ZBOR

Prejšnji teden se je v Rimu zbralo 300.000 delavcev iz vseh držav. Ta velika skupina pripada organizaciji »žosistov« ali krščansko socialne mednarodne delavske zveze, ki jo je po prvi svetovni vojni ustanovil kanonik Cardain. V soboto se je zbor pomikal v veličastni bakladi proti koloseju, kjer so v štirinajstih različnih jezikih prisegli zvestobo veri in delu. V nedeljo dopoldne so se zbrali na trgu svetega Petra, kjer je delavce nagovoril sv. oče.

V TUJINO

V torek je odplul iz tržaškega pristanišča parnik Begona z 952 izseljenci. Med njimi je največ Madžarov in Jugoslovancev, ki si bodo poiskali dela in kruha v Avstraliji.

BEOGRAJSKI SEJEM

V petek so svečano odprli v Beogradu sejem in razstavo tehnike ter novih tehničnih izumov. Razstave se udeležuje 28 držav. Velesejemski paviljoni so izredno veliki in estetsko lepo opremljeni.

ŽITNA LETINA

V Jugoslaviji so letos pridelali tri milijone ton pšenice in rži; to je največji pridelek po vojni. Vendar pa bo morala država za prehrano prebivalstva uvoziti še en milijon ton žita.

AZIJSKA MRZLICA

Neznana mrzlica, ki ji pravijo tudi azijska, se je iz Neaplja razširila že v Rim in v videmsko pokrajino. Dosti bolnikov leži tudi v Londonu, kjer se je med prebivalci razširil velikanski strah. Zdravstvena oblast v Rimu že pripravljajo posebno cepivo, zlasti da bi se bolezen ne razširila v začetku šolskega leta.

MINISTER NE VE

Zakladni minister Medici je dopisniku lista »Il resto del Carlino« dal zanimive izjave o državnem upravnem ustroju. Dejal je, da državni osrednji uradi delajo še vedno s pripomočki iz kamene dobe. Potrebno da bi bilo vse mehanizirati, posebno če bi hotela ministrstva imeti vsak dan točno sliko o državnem stanju. Število državnih uradnikov, je povedal, je res veliko, a koliko jih je prav natanko, da niti sam ne ve. Ko so pripravljali nove plačilne lestvice, so se pri ministrstvu ušteli kar za 63 milijard premalo, ker so ugotovili, da je število državnih uradnikov večje, kot so prvotno mislili.

VZTRAJEN SNUBEC

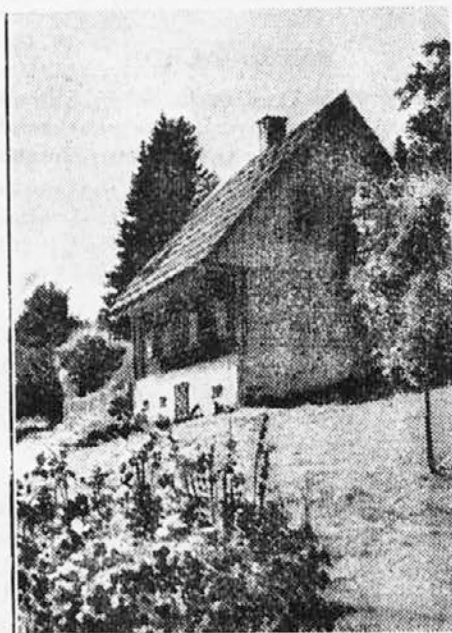
Angleška princesinja Margareta je imela že več snubcev, a je vse šlo po vodi. Pred dnevi pa je pozvonil na vratih kraljevega gradu Balmorala že postaren Francoz Janez Guerraz, po poklicu hotelski portir. V uglasjenih besedah je povedal straži, naj ga pustijo kraljici, da zasnubi njeno sestro. Prav tako uglasjeno so zaljubljenega Francoza postavili na cesto, kjer ga je policija poslala s tiralico domov. Kraljični snubec ni imel niti beliča v žepu. Guerraz se je pri odhodu zaklinjal, da ne bo odnehal. Najlepše je pa še to, da se resni francoski listi jezijo, kako da so si upali kar tako odpraviti poštenega Francoza, ki se je zaljubil v princesinjo.

LJUDSKO VESELJE

Časopis Sovjetska kultura je naznanil, da se bodo vsako soboto in nedeljo popoldne vsi prebivalci Moskve lahko zastonj zabavali na peterih glavnih trgih prestolnice. Prirejena so plesišča na prostem, ljudski odri, pevski nastopi in kinematografi. Ljudstvo se je teh zabav zadnji dve nedelji v velikem številu udeležilo. Igre pač bolj vlečejo kot politika.

VZOR ŽENSKÉ

V nedeljo so izbirali v Riminiju idealno žensko leta 1958. Pogoji za zmago niso bili samo lepota, marveč tudi izobrazba, znanje hišnih opravil in skromnost. Za idealno žensko je bila proglašena Tržačanka Concetta Contento. Po poklicu je uradnica na komisariatu in je poročena. Po zmagi so naši lepi rojakinji ponujali filmske vloge, toda ona je vse vabe odklonila in se je že v ponedeljek vrnila k svojemu možu in v službo.

Koča, Klopni vrh — Pohorje

ČAROVNIK KOLTA

Pred nekaj dnevi je umrl madžarski hitrokec Kolta. Užival je sloves, da je eden največjih spretnežev na svetu. Na odru se je pojavil z majhno kocko v roki. Ko je naredil nekaj hitrih gibov, se je kocka začela večati in večati, dokler ni iz nje skočilo — lepo dekle. Mnogi Koltovi tovariši so skušali čarovnijo posneti, a se ni nobenemu posrečilo. Umetnik je vzel skrivnost s seboj v grob.

OB PETROLEJKI

Obala od Trsta do Devina postaja v poletnih mesecih vedno važnejše shajališče inozemskih potnikov. Zato bi bilo pričakovati, da se bodo oblastva potrudila za čim sodobnejšo ureditev teh kopaliških krajev. Vendar pa ni tako. Saj v velikem številu hiš v Grljanu še vedno morajo prižigati petrolejke kot v starih časih. Podjetje Acegat zahteva namreč previsoke pristojbine za napeljavo elektrike.

SUKNJA ZASTONJ

V Moskvo se je odpravila na obisk skupina italijanskih krojačev, ki bodo na modni razstavi kazali italijanske jesenske in zimске kroje. Krojač Litrico si skuša pa že vnaprej pridobiti naklonjenost Moskvičanov. Zato je ukrožil posebno lepo zimsko suknjo, ki jo bo podaril Hruščevu.

POKVARJENA MLADINA

Rimski policiji se je posrečilo odkriti dve tolpi mladih zločincev, ki so si bili razdelili prestolnico v dve področji. Tu so kradli avtomobile in motorna kolesa, vlamljali v stanovanja in trgovine in napadali kot pravi roparji mirne ljudi na ulicah.

Poglavar prve tolpe je bil 19 let star, drugi skupini je poveljeval 15-letni fantalin. Vsega sta tolpi šteli 70 članov, ki so sedaj vsi pod ključem. Mati 15-letnega frkolina se je s solzami v očeh zahvalila policiji, da je pokvarjenca zaprla.

Zares neverjetno, da vladajo v večnem Rimu take razmere!

Arabci med vzhodom in zahodom

(Nadaljevanje s 1. strani)

skrajno zaostali, medtem ko je Turčija kot članica Atlantskega pakta oborožena do zob in šteje dvajset milijonov prebivalcev.

ZAPAD JIH SILI K SOVJETSKI ZVEZI

Zahod ne more trpeti, da bi se Sirija po egiptovskem zgledu osamosvojila politične in gospodarske odvisnosti od zahodnih velesil in kapitalističnih skupin in da bi v njej odločilno prevladale mlade revolucionarne sile, ki nočejo več prenašati polkolonialne odvisnosti svoje domovine. Toda te sile so nacionalistične in ne komunistične. V naročje komunizma in Sovjetske zveze jih peha zahod sam. Zahodna taktika gre pač za tem, da prikaže vse uporne in revolucionarne težnje v arabskem svetu kot komunistične, tako v Egiptu in Alžiru kot v Jordaniji in Siriji, ali pa kot skrajno reakcionarne, kot n. pr. v Omanu. Nikjer pa ne prizna njihove upravičenosti in jim ne ponudi rok v pomoč. S tem nujno sili mlade arabske nacionalizme, da si v svoji strastnosti in strahu pred oboroženimi intervencijami iščejo zaščito, predvsem pa orožje in zaščito, pri tistem, ki jim ju je pripravljen nuditi. V

svetu, ki je razdeljen na dva tabora, je pač naravno, da išče ogrožena država orožje in zaščito pri tistem, ki ji je pripravljen pomagati. S tem pa ni rečeno, da odobrava in da je pripravljena sprejeti njegovo ideologijo.

Zahod bi morda lahko zahteval več razsodnosti in modrosti od arabskih nacionalistov, če bi sam ravnal modro in razsodno. A v svoji politični slepoti jim nudi samo moralno opravičilo za morebitne obupne in nepremišljene odločitve. Zahodne velesile se n. pr. nikakor ne morejo sklicevati glede Sueškega prekopa na staro pogodbo s Turčijo, saj je znano, da je bil Egipt tedaj navadna turška provinca in sploh ni mogel sam ničesar odločati. Nenaravna je tudi trditev, da je Alžir del Francije. Angleži in Francozi, pa tudi Američani in ves zahod bodo morali vzeti stvari bolj resno in stvarno. »Treba je prijateljsko ponuditi roko Arabcem«, je te dni zapisal neodvisni londonski tednik Sunday Times. »Samo tako lahko zahod upa, da bo mogel zaustaviti sedanje sovjetsko pronicanje na Bližnji vzhod.«

Toda za to bi potrebovale zahodne velesile drugačnih državnikov, kot jih na žalost imajo. Morda bo Italija sprožila tu kakšno novo pobudo?

Dopisi v Tržaškega

SV. Marija M. SP.

V našem predmestnem okraju se mnogi prebivalci bavijo, kakor znano, z vrtnarstvom. To delo jim nudi še kar dobre dohodke, čeprav zahteva od njih mnogo truda in skrbi. Vrtnar ni skoraj nikoli prost, saj se lahko odpočije samo v zelo mrzlih zimskih dneh. Ob nedeljah in praznikih mu sicer ni treba voziti povrtnine na trg, a je kljub temu zaposlen. Medtem ko ostali delavci ta dan počivajo, mora vrtnar pripravljati pridelke, ki jih bo naslednje jutro zgodaj peljal v mesto. Zato mirno lahko trdimo, da ima vrtnar težko življenje in da od svojega trdega dela prejema sorazmerno premalo dohodkov.

Pri nas pa je okrog 30 vrtnarskih družin, ki se vrhu tega morajo boriti še z nemarnostjo in brezbriznostjo tržaške občine, oziroma njene ustanove Aecgat. Hiše, ki se nahajajo med ulicama Flavija in Costalunga (Piano S. Anna), imajo sicer vodovod, a jim v poletnih mesecih čestokrat zmanjka vode. Zaradi tega morajo vrtnarji zgubljati mnogo nočnih ur, če hočejo povrtnino zaliti. Ta nevšečnost bi se lahko odpravila, če bi Aecgat zamenjala današnje vodovodne cevi, ki so očitno preozke. Zadeva ni nova, saj smo jo sprožili že pred nič manj ko 17 leti; še pred izbruhom vojne so nam bili sporočili, da bodo cevi zamenjali, a še sedaj čakamo, da se to prepotrebno delo izvrši. Zakaj se noben občinski svetovalec za nas ne zavzame? Čas je, da mestna občina ugotovi naši skromni želji, saj menda od nje ne zahtevamo nekaj nemogočega.

Med omenjenima ulicama je nadalje važna cesta, ki pelje na Kolonkovec. Ta pa je tako razrita od dežja, da je skoraj neprevozna. Občina bi jo morala zato enkrat za vselej asfaltirati, kajti neurja prav kmalu odnesejo tisto malo gramoza, ki ga tu pa tam na pot napeljejo občinski cestarji. Pravična občinska uprava mora namreč skrbeti za vse prebivalce in ne samo za tiste, ki živijo v središču mesta. Na žalost pa ne moremo reči, da tržaška mestna oblastva to načelo vedno in povsod spoštujejo.

ZGONIK

Vse kmetovalce zgoniške občine je hudo udarila vest, da namerava prefektura zvišati zemljiške davke za 200 odstotkov. Ljudje se zato upravičeno sprašujejo, ali so gospodje v Trstu še pri čisti pameti. Saj bi tudi njim moralo biti znano, da nam je letošnja spomladanska zmrzal uničila skoraj vse pridelke ter nam obenem hudo zadela živinorejo, naše edino bogastvo. Zaradi dolge zime je usahnilo mnogo trave, tako da je košnja bila precej slaba.

Medtem ko smo vsi pričakovali, da nam bodo oblastva priskočila na pomoč ter nam z učinkovitimi sredstvi pomagala prebresti hudo stisko, je kot strela z vedrega neba prišla novica, da se nam obljublja večji davki!

Menimo, da bi o tem važnem vprašanju moral čimprej razpravljati občinski svet, ki edini lahko prepreči krivične in nerazumljive namere tržaških birokratov. Ni namreč pravično, da bi moral občinski primanjkljaj kriti predvsem naš kmet, ki mu občina med vsemi prebivalci nudi še najmanj uslug.

Prepričani smo obenem, da so za ta ukrep krivi ljudje, ki sploh ne poznajo težke življenjske borbe kraškega kmeta.

NABREŽINA

Prejšnjo nedeljo so »Pri Cilki«, znani gostilni ob županstvu, bile zanimive tekme v balincanju, ki se jih je udeležilo kar 16 moštev. Devet teh je bilo iz Nabrežine, medtem ko so ostala bila iz sosednjih vasi. Srečanja so se začela ob 8. uri zjutraj in so trajala do pozno zvečer. Po ogorčenih borbah je prvo mesto zasedlo močno moštvo iz Sv. Križa, drugo so odnesli Nabrežinci, na tretje in četrto mesto so se pa uvrstili Devinčani, oziroma Vižovci. Tekmam je prisostvovalo ogromno ljudi, kar dokazuje, da je ta šport zelo priljubljen. Čestitamo prirediteljem, ki so nam poskrbeli nekaj ur zdravega razvedrila.

REPENTABOR

Na seji občinskega sveta, ki je bila prejšnjo soboto, so svetovalci najprej odobrili več sklepov upravnega odbora. Imenovali so tako svojega predstavnika v davčno komisijo, odobrili izplačilo stroškov za ojačanje telefonske mreže ter določili skoraj 263 tisoč lir, da se preuredi matični urad.

Po dolgi razpravi je svet le z večino glasov sprejel novi zakon o poenotenju plač občinskim uslužbencem. Ob tej priložnosti so nekateri svetovalci načeli eno najresnejših, a hkrati najbolj zapletenih vprašanj. Poudarili so namreč, da ima revna repentaborska občina preveč uslužbencev. Ne da bi se spuščali v podrobnosti, pripominjamo, da se nam zde njihova izvajanja povsem neumestna, kajti dnevni red te razprave sploh ni predvideval. Šlo je namreč le za to, da se odobrijo ali zavrnejo predpisi, ki na novo urejujejo odnose med uslužbenci in občino ter v glavnem izboljšujejo njihove mesečne prejemke. Zato je pametno ravnati tisti svetovalec, ki je predlagal, naj vprašanje prouči posebna komisija, katera ima nalogo, da svoje zaključke nato sporoči občinskemu svetu.

Svetovalci so nadalje sprejeli še trošarinske predpise, ki jih zahteva znani zakon 703, in novi pravilnik za uporabo občinskega kopališča. Na seji je bilo tudi sporočeno, da bo občina v bližini kopališča pripravila primerno igrišče za balincanje.

SV. KRIŽ

Letos poteka desetletnica smrti slikarja Alberta Širka, rojaka iz Sv. Križa. Vaščani nameravajo proslaviti njegov spomin z vrsto kulturnih prireditev, ki naj bi trajale ves mesec. Za to priliko so povabili tudi člane pevskega zbora »Emil Adamič« iz Ljubljane, ki so vabilo sprejeli.

Ko je 74-letni domačin Franc Košuta hotel prejšnjo soboto prečkati državno obalno cesto, se je vanj zaletelo motorno kolo, na katerem se je vozil mladenič iz Torina. Zaradi ran na glavi in drugod po telesu so Košuto morali odpeljati v bolnišnico. Priletnemu domačinu želimo, da bi kmalu okrevail.

ŠEMPOLAJ

Prejšnji teden je tehnični urad v Trstu sporočil občinski upravi, da je bil končno odobren načrt za asfaltiranje in preureditev ceste iz Šempolaja v Praproto. Delo bodo izvršili s sredstvi iz letošnjega gospodarskega načrta.

V ponedeljek se je v Trstu hudo ponesrečil 28-letni Lucijan Legiša iz Prečnika. Iz doslej neznanih vzrokov je padel s 4 metre visokega zidarskega odra ter zadobil rane na glavi in po vsem telesu ter si zlomil levo zapestje. Njegov delovni tovariš Albert Colja ga je spremljal v bolnišnico, kjer se ponesrečenec bori s smrtjo. Bog daj, da bi ne bilo najhujšega in da bi mladenič kmalu ozdravel. Vsi vaščani mu to iz srca želimo.

CEROVLJE

Vse kaže, da bodo v kratkem začeli asfaltirati ter popravljati vaše poti. Tehnični urad v Trstu je namreč rejšnji teden odobril načrte, ki jih je bila sestavila občinska uprava. Pred vhom v vas bodo zgradili tudi občestne zidove, ki smo jih vaščani že dolgo let zahtevali, a smo vselej zadeli ob gluha ušesa.

Nove volitve v Trstu?

V torek, 3. septembra, se bo ponovno sestel tržaški mestni svet. Župan Bartoli bo, kakor znano, sporočil svetovalcem, da so on in vsi odborniki sklenili odstopiti. Mestna občina se bo torej po kratki enobarvni demokratski vladi spet znašla v globoki krizi. O odstopu bo moral seveda razpravljati občinski svet, ki pa ga bo po vsej verjetnosti sprejel. Iz tukajšnjega demokratskega tiska izhaja, da se bodo svetovalci Krščanske demokracije glasovanja vzdržali, ker hočejo, da ostali svetovalci odločijo, ali naj občina spet ostane brez vlade. Očitna je pri njih težnja, da zavalijo odgovornost zaradi nove krize na vse ostale politične stranke, kar naj bi nasprotnike Kršč. demokracije stalo precej glasov pri prihodnjih občinskih volitvah.

Levičarske stranke so že izjavile, da bodo njihovi predstavniki glasovali za odstop Bartolija, saj se jim sedaj nudi lepa prilika, da se ga za vedno odkrižajo. Ni namreč nobena tajnost, da je glavni krivec današnjega

stanja na tržaškem županstvu prav g. Bartoli, ki zaradi svoje politične ozkostrčnosti ne uživa več zaupanja pri veliki večini svetovalcev in celo pri delu samih demokristjanov. Voditelji tukajšnje Kršč. demokracije so po našem zagrešili veliko politično napako, da so tega nepriljubljenega moža spet kandidirali na županski mesto. Če bi bili izbrali drugega človeka, bi mestna občina prav gotovo ne doživljala toliko kriz.

Za Bartolija bodo na prihodnji seji glasovali fašisti in ostali desničarji. Prvi so celo javno izjavili, da so mu še vedno pripravljene nuditi svojo pomoč in da od njega ne zahtevajo nobene protiusluge. Ker pa jih je v mestnem svetu premalo, bodo gotovo ostali v manjšini in Bartoli bo moral zapustiti županski stolček.

Težko je danes reči, kakšna bo nadaljnja usoda občinskega sveta. Zdi se nam pa, da so spričo ponavljajočih se političnih in upravnih zapletitve novе občinske volitve skoraj neizogibne.

== Dopisi iz Goriške ==

GORIŠKI OBČINSKI ODBOR

Goriški občinski odbor je prejšnji teden imel tri seje. Najprej je imenoval posebno komisijo, ki naj skrbi, da se nabava 6400 stotov drv pravilno izvede. Nato je odobril 927 tisoč lir za obnovo in popravilo opreme občinskega tehničnega urada in sprejel razne predloge odbornika za zdravstvo dr. Krainerja. Tako je določil 250 tisoč lir za šolski ambulatorij Rdečega križa. Za svoje uslužbenice bo mestna uprava zgradila 11 stanovanj v ulicah Colobini in Viale Venezia. Za gradnjo so oblasti že izdala potrebno dovoljenje.

Za razne potrebe ljudske šole v ulici Leopardi in otroškega vrta v Ločniku je občinski odbor odobril znesek 3.893.000 lir.

Na drugi seji je upravni odbor odobril načrt za gradnjo dveh ljudskih šol v Gorici, in sicer v ulicah Duca D'Aosta in Antonino Rota.

Na zadnji seji pa se je občinski odbor bavil zlasti s poročilom odbornika za zdravstvo; najprej je preučil in odobril novi pravilnik za brezplačno zdravljenje revežev, o katerem pa bo moral razpravljati tudi občinski svet. Odbor je odobril nakup kmetijskega prigrutka proti sladkorni bolezni ter sklenil izvršiti nekatera izboljševalna dela pri občinskem ambulatoriju.

Odborniki so sklenili najeti posojilo 44 milijonov lir, da z njim krijejo občinski primanjkljaj iz leta 1956. Občina bo posojilo izplačala v 10 letih.

Končno so odobrili predlog, da se ing. Paolletti imenuje za nadzornika pri delih bivše šole v ul. Diaz, ki jo bodo sedaj preuredili v štiinastovanjsko hišo za občinske uslužbenice.

FANFANI NA GORIŠKEM

Na povratku iz Trsta je glavni tajnik Kršćanske demokracije Fanfani obiskal vojaško pokopališče v Sredipolju, oglejsko baziliko in se nato z družino ustavil v Gradežu. Tu je imel tudi važen sestanek z vodilnimi predstavniki tukajšnje Kršć. demokracije.

Fanfani je odobril pobudo, da se v okviru stranke ustanovi posebna komisija, ki naj temeljito preuči vsa važnejša gospodarska in socialna vprašanja goriške pokrajine. Zaključke komisije bodo nato predložili pristojnim ministrstvom.

Demokristjani se bodo predvsem borili za naslednje gospodarske ukrepe:

V tržiških ladjedelnicah naj se grade tudi vojne in potniške in ne samo petrolejske ladje, kajti le na ta način bodo lahko dobili zaposlitev prav vsi ladjedelniški delavci.

Čimprej naj se zgradi obmorska cesta Tržič-Gradež ter naj se omogoči čimprejšnje izboljšanje tržiškega, gradišćanskega in kriminskega polja ter področja Rižane. Zajamči naj se nadalje uspešno in pravično delovanje krožnega sklada in naj se uredi lastniški odnosi na posestvih ustanove Treh Benčij v Fossaloni in Boscato.

IZ ŠTEVERJANA

V četrtek prejšnjega tedna se je 24-letni domačin Bruno Planinšek vozil z motornim kolesom v Gorico. Na ovinku v Bukovju se je srečal z Ribijevim avtobusom in ker se mu ni mogel pravočasno izogniti, je trčil ob njegov sprednji del ter zletel na tla. Pro-

metna nesreča pa se je, hvala Bogu, končala brez hujših posledic. Fant si je le laže poškodoval obe nogi. Z rešilnim avtomobilom so ga takoj prepeljali v bolnico, kjer so mu zdravniki obvezali nogi in ga odpelali domov. Mladeniču želimo, da bi čimprej popolnoma okreval.

IZ PODGORE

Na Rožnico sta si pred lepo okrašenim Marijinim oltarjem obljubila večno zvestobo g. Alojzij Bensa in gđc. Lidija Gomišček. Nevesta je bila zvesta članica cerkvenega pevskega zbora in Dekliškega krožka. Pred poroko so ji fantje in dekleta priredili v prosvetni dvorani lep poslovilni večer.

V nedeljo popoldne je v 74. letu starosti umrla mati našega g. župnika. Pokojnica je bila globoko verna, skrbna in narodno zavedna žena. Pokopali smo jo v torek. Pogreba se je udeležilo mnogo vaščanov ter meščanov.

Naj bo dobri materi Bog bogat plačnik. Sorodnikom, zlasti g. župniku in njegovi sestri, izrekamo globoko sožalje.

IZ DOBERDOBA

Naši občini so oblasti odobrila posojilo 690 tisoč lir, da lahko krije občinski primanjkljaj iz leta 1955.

Veseli nas, da je prefekt izpolnil obljubo, ki jo je dal občinskim zastopnikom ob prvem uradnem obisku v Doberdobo in ob sprejemu našega župana na prefekturi. Gre namreč za napeljavo električne luči v Dolu, kjer se vedno morajo prižigati petrolejke. Čeprav se naselja nahajajo ob glavni cesti med Gorico in Trstom.

Gosp. prefekt je prejšnjo soboto imel daljši razgovor z ing. Percom, ravnateljem Selvega v Trstu, ter mu toplo priporočil, naj podjetje čimprej napelje elektriko v doslej zanemarjena naselja naše občine. Če bo podjetje sedaj izpolnilo svojo dolžnost, bo v Dolu in njegovih vasi zasvetila električna luč že v tej zimi.

ROMANJA IN IZLETI

Še nobeno leto niso goriški slovenski verniki priredili toliko romanj kot letos. Saj so obiskali priljubljena svetišča, kot so Marijino Celje v Avstriji, Sv. Višarje in Barbana. V Marijino Celje je poromalo 750 vernikov, nad tisoč pa jih je šlo častit barbarsko Mater. Vsa romanja so bila v avgustu.

V istem mesecu so številna slovenska društva iz mesta ter s podeželja priredila več izletov v Jugoslavijo, zlasti v Trento k izviru Soče, v Kobanid in na grič sv. Lovrenca, da se poklone spominu Simona Gregorčiča in polože na njegov grob svežega cvetja.

Prvega septembra na poideio v Kopršćino Sovodenjci, ki izmed vseh Goričanov prirejajo največ izletov. Obiskali bodo Koper, Izolo, Piran in Portorož.

OBMEJNI PROMET

Listi poročajo, da je Gospodarsko-kulturna zveza v Trstu predlagala pristojnim oblastvom, naj se obmejno področje na jugoslovanski strani raztegne do Bleda in Reke, na italijanski pa do Benetk in Padove. Število mesečnih prehodov naj se dvigne od 4 na 12. Mešana italijansko-jugoslovanska komisija, ki bo zborovala konec tega meseca v Ljubljani, bo sklepala torej o celi vrsti pa-

metnih predlogov in upamo, da bo vse odobrila. Saj vsi ti predlogi težijo za tem, da se videmski sporazum čimbolj izpopolni, kar odločno zahtevajo važni gospodarski in moralni razlogi.

IZ ŠTANDREŽA

Pred dvema tednoma smo spremili k večnemu počitku 82-letno domačinko Frančiško Hoban, poročeno Tabaj. Domači pevski zbor, ki so ga okrepili še pevci s Peči, ji je zapel prelepi žalostinki pred domom žalosti in ob grobu. Pokojnica je bila zavedna slovenska žena, ki je tudi svojo družino vzgojila v narodnem duhu. Zapustila je moža, tri sinove in dve hčeri, ki živita v Franciji.

Plemeniti pokojnici naj sveti večna luč, sorodnikom pa naše globoko sožalje.

ZA ŽIVINOREJCE

V zadnjih letih so goriški živinorejci zredili precej glav živine, ki so v čast in ponos marsikateremu kmečkemu domu. Tako imamo danes na Goriškem mnogo krav, ki imajo tudi precejšnjo ceno. Naši kmetovalci so morali sicer prestati mnoge težave, da so dosegli današnje stanje v živinoreji, vendar se še vedno premalo zavedajo, kolikšno gospodarsko vrednost ima dobra živina. Saj si drugače ne moremo razložiti, da jo večkrat lahkomišlno prodajajo.

Kmetijsko nadzorništvo opozarja kmetovalce na ta nezdav pojav in jih poziva, naj uredijo nove pašnike, da bodo lahko vzredili še več izbrane živine.

RAZSTAVA PTIC

Letošnja razstava ptic v Gorici je bila v nedeljo izredno dobro obiskana tako od domačega občinstva kakor od številnih inozemcev, zlasti Avstrijcev in Nemcev. Razstavljenih je bilo nad 4000 domačih in tujih ptičev.

MLADIM DELAVCEM ČESTITAMO!

Pred nekaj dnevi je 31 mladincev z Goriškega z uspehom dovršilo strokovne tečaje, ki se že nekaj let prirejajo v Gorici.

Na letošnjih tečajih se je usposobilo 8 zidarjev, 7 mizarjev, 7 strugarjev in 9 strokovnjakov (montarjev) za vodovode. Med temi je tudi šest Slovencev iz Doberdoba, Sovodenj, Steverjana in Gorice. Kdor te tečaje dovrši, lahko dobi zaposlitev, celotno gospodarstvo pa ima od strokovne izobrazbe znatne koristi. Slovenskim fantom zato toplo priporočamo, da te tečaje pridno obiskujejo.

RAZPIS DIJASKIH STIPENDIJ

Goriška pokrajinska uprava je te dni razpisala šest stipendij za visokošolce in za dijake srednjih kmetijskih šol. Slušatelj agronomске fakultete bo prejel 250 tisoč lir, po 180 tisoč bosta dobila dijaka srednje kmetijske šole in po 130 tisoč lir bodo dobili dijaki nižjih srednjih kmetijskih šol. Do stipendije imajo pravico dijaki, ki bivajo v goriški pokrajini najmanj tri leta. Izplačane jim bodo v treh obrokih. Prošnjo je treba do 9. novembra t. l. vložiti pri tajništvu pokrajine na korzu Italija.

SREDNJEŠOLCEM

Ravnateljstvo višje gimnazije-liceja in učiteljskega v GORICI obvešča, da se pričnejo popravni izpiti v ponedeljek, 2. septembra, ob 8.30 z nalogo iz italijanščine.

Zrelostni izpit na liceju ter učiteljski usposobljenostni izpit na učiteljski se pričnejo v torek, 17. septembra, ob 8.30 s pismeno nalogo iz italijanščine.

Vpisovanje v obe šoli traja do 25. septembra. Nižja srednja strokovna šola v Gorici sporoča, da se vsi popravni izpiti pričnejo 9. septembra ob 8.30 s pismeno nalogo iz italijanščine.

Vpisovanje v srednje šole se prične 1. septembra in se zaključuje 25. istega meseca. Po tem dnevu se vpisovanje zaključuje.

Opozarjamo učence, ki so junija polagali sprejemni izpit, da izpit ne nadomešča vpisa, zato se morajo v zgoraj imenovanem roku redno vpisati na šolo, ki jo nameravajo obiskovati.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Že nekajkrat smo v listu poudarili, da vlada v Beneški Sloveniji velika beda. O njej ne moreta več molčati niti šovinistični Messaggero Veneto niti zmernejši Gazzettino. Oba lista sta že večkrat priznala, da je gospodarsko stanje v vaseh naše zanemarjene, a lepe obmejne dežele zares nevzdržno. Dvignila sta svoj svarilni klic, da je treba z učinkovitimi sredstvi takoj preprečiti, da se zaradi čedalje večjega izseljevanja naše vasi popolnoma ne izpraznijo.

Končno je tudi predsednik furlanske pokrajinske uprave odstranil zaveso, ki je doslej prikrivala obupno bedo Beneške Slovenije. Nedavno tega je namreč tudi videmska pokrajinska uprava končno pogledala resnici v obraz in izdala že vrsto razprav o zelo slabih gospodarskih razmerah v naši deželi. Najzanimivejša od vseh je gotovo tista, ki nosi naslov: »Poizvedovanje o življenjskih prilikah v videmski pokrajini.« (Indagine sulle condizioni di vita nella Provincia di Udine).

V brošuri med drugim beremo: »V hribih na levem bregu Tilmenta, in sicer od zgoraj teka reke do nadiških dolin, vlada zelo težak položaj. Kmetijstvo daje zelo slabe dohodke in ljudje bežijo iz svojih vasi, da je človeka kar strah. V teh vzhodnih hribih (montagna orientale) je zelo malo industrije in še ta je v krizi. Obrtništvo pa tudi daje zelo majhne dohodke. Pisec pravi, da je na tem hribovitem področju sicer nekaj občin, ki niso ravno revne, kakor n. pr. Re-

zija, Gorjani, Humin, Rezjuta in Chiusaforte. Toda tudi te se za svoje skromno blagostanje morajo v glavnem zahvaliti denarnim nakazilom, ki jih pošiljajo izseljenci svojim družinam.

Gospodarski položaj kmečkih družin v teh krajih ter zlasti v nadiških dolinah je naravnost obupen, ker je majska pozeba uničila vse pridelke. Saj znaša škoda v videmski pokrajini 7 milijard lir, v naši majhni deželi pa pol milijarde in morda še več.

Kdo bo našim kmetom to škodo povrnil in kdo jim bo zares učinkovito pomagal, da prežive letošnjo zimo? Z dohodki iz javnih del si naši ljudje ne bodo mogli mnogo pomagati, ker so letos za ta dela na razpolago zelo skromna sredstva. V zadnjih letih so vrhu tega pri njih zaplesli le starejše, zdravstveno šibke ljudi, medtem ko si je mladina poiskala boljšega, čeprav zelo trdega zaslužka v tujini.

Nekoliko učinkovite pomoči bi našim kmetovalcem mogla nuditi le država, če bi jim vsaj za pol leta odpisala ali vsaj primeroma znižala davke. V to možnost pa prav malo verjamemo, ker dvomimo, da bi naši poslanci in župani hoteli ali mogli to drobtinico od oblastev izsiliti.

Zato se opravičeno bojimo, da bo zaradi spomladanske nesreče mnogo beneških Slovencev in tudi Karnijcev ter ostalih hribovcev moralo v tujino.

IZ ČEDADA

Ko je v soboto 11-letni Humbert Klotz iz Klenj peljal na kolesu mleko v mle-

karno, je na ovinku vanj trčil motorist, ki se je vozil v Čedad. Ubogega otročka je tresčilo na tla in čeprav so ga takoj odpeljali v čedadsko bolnico, je bila vsa zdravniška pomoč zaman, ker je fantek zaradi zloma lobanje kmalu izdihnil svojo dušo.

IZ RAJBLJA

V torek in petek preteklega tedna so bila v Vidmu pogajanja med zastopniki delavcev in predstavniki rudniške uprave. Čeprav so razgovori trajali več ur, ni žal prišlo do začlenega sporazuma. Pogajanja so se razbila, ker so delodajalci zahtevali, naj se za skupino 50 delavcev skrepi tedenski urnik na 40 delovnih ur. Te delavce so prvotno hoteli odpustiti ali pa jih z zapeljivo ponudbo posebne odpravnine pridobiti, da bi se prostovoljno odpovedali službi na pomožnih delih izven rudnika. Nekateri delavci bi pa uprava hotela vsekakor odpustiti.

Nič čudnega ni, da so delavski zastopniki nesocialno zahtevo uprave odbili. Zahtevali so, naj skrepi delovni urnik velja za vse rudarje, da ne bo tako treba delavcev odpustiti. Toda uprava rudnika je predlog odbila, češ da bi bila s tem proizvodnja oškodovana. Jasno je, da je to le izgovor, saj je vsem znano, da nekateri rudarji delajo celo nadure. Zdi se nam, da se hoče uprava na vsak način iznebiti nekaterih delavcev, češ da so po uvedbi novega načina dela postali odveč. Tega vprašanja pa ni mogoče rešiti s tem, da se odpuščajo delavci, kar predstavlja gospodarsko smrt mnogih družin.

Spričo tolikšne trme delodajalcev ne preostane delavcem drugega, kot da proglase splošno stavko.

V BOJU Z MORJEM

Nizozemska ali Holandija je zelo napredna in bogata dežela, a se mora za svoj obstanek težko boriti. Razsežne pokrajine leže pod morsko gladino in jih je treba z visokimi jezovi ščititi, da ne vdere vanje morje. Najvišji vrh meri komaj 323 metrov, ta hriček je holandski Triglav.

Od tod ime Nizozemska. Ko so Holanci po zadnji vojni izgubili v Tihem oceanu bogato kolonijo Indonezijo, so bili še bolj prisiljeni, da do skrajnosti izkoristijo vsak meter zemlje v evropski domačiji. Vrgli so se spet na izsuševanje morja. Ravnokar izvršujejo velikanska dela, ki bodo močno dvignila nizozemsko poljedelstvo.

IDRIJSKE ČIPKE

Klekljanje čipk je v Idriji in po cerkljanskih zaselkih starodavna obrt, ki se je med vojno na žalost precej porazgubila. Pred dve letoma se je pa ustanovilo podjetje Čipka, katero je zaneslo zanimanje za to panogo med ženske od Idrije do Ajdovščine. Računajo, da bo do konca leta za to blago okoli 100 milijonov dinarjev izkupička. S čipkarstvom se bavi okoli 4000 žena in deklet. Največ izdelkov so doslej prodali v Italijo; nove pogodbe imajo pa tudi z Avstrijo in Nemčijo. Zgodilo se je celo, da so prav lepe idrijske čipke prodajali kot svetovnoznane »bruseljske«.

ČUDNI OBIČAJI

Iz indijske države Madija Pradeš poročajo o dogodku, ki se zdi nam neverjeten. Mladega moža iz sloja ali kaste »nedotakljivih« je domači svečenik z veliko slovesnostjo po-

Po svetu

ročil z drevesom. Nato so drevo posekali in mož je postal — vdovec.

Običaj si razlagajo s predpisom, veljavnim v tistem kraju, da se dekleta smejo ženiti samo z vdovci.

KDO JE NAJBOLJ VDAN MAMILOM

Znani ameriški zdravnik J. D. Wittfox je izjavil, da so uživanju mamil desetkrat bolj podvrženi zdravniki kot ostali ljudje. Ti imajo namreč največ prilike, da si jih preskrbijo, vzrok je pa večkrat tudi v prenaporni službi.

GLOBA NA FRIZURE

V zahodnem Berlinu so začeli pred kratkim kaznovati z 10 markami globe vse osebe, ki se hodijo strič v vzhodni, komunistični del mesta, kjer je striženje in friziranje mnogo bolj poceni. Cariniki trde, da takoj spoznajo, kdo je bil pri brivcu, ker imajo pričiške onkraj železne zaves prav poseben obliko.

TIHE TEKME

V Milanu so gluho nemi iz različnih držav v nedeljo tekmovali v lahki atletiki. Te so bile že osme mednarodne tekme, ki so popolnoma tihe. Tekmovalci ne morejo govoriti, gledalci se pa tudi zadržijo mirno, da je v stadionu tiho kot v grobu. Na tekmah sta zmagala Rus in Bolgar, na tretje mesto je pa prišel italijanski tekmovalac s čisto slovenskim imenom: Bitežnik.

TUDI TAM

Pri nas so nekateri vajeni, da če samo slišijo ime Amerika, že mislijo, da se tam čedita med in mleko. V resnici je pa tudi tam kot drugod, dobro in slabo; so dobrosrčni ljudje in zločinci. Po zadnjih podatkih je število jetnikov v zaporih od lani do letos močno poskočilo. Na 100.000 prebivalcev pride kar 114 zapornikov.

KULTURNE VESTI

* Glavno nagrado za mladinske filme na beneškem filmskem festivalu je dobil japonski film »Mali Takan« . Kritika ga je izredno pohvalila zaradi njegove poetičnosti. Glavna junaka v njem sta dva otroka.

* Italijansko mestce Sulmona se pripravlja na slovesnost, s katerimi bo počastilo dvatisočletnico rojstva svojega slavnega rojaka rimskega pesnika Ovidija. Slovesnosti bodo mednarodnega značaja.

* Slovenski pevec Anton Dermota, član ansambla dunajske državne Opere, je priredil samostojen koncert na salzburškem glasbenem festivalu in doživel lep uspeh. Najbolj so ugajale pesmi Huga Wolfa, ki jih je moral ponavljati.

* Ljubljanska Opera je zadnji čas gostovala v Passauu. Vse predstave so imele lep uspeh, največje pohvale pa je vzbudila predstava opere »Othello«, katero je označila kritika za višek letošnjega passauskega festivala.

* Umrla je žena nemškega šlezjskega pisatelja Paula Kellera, čigar romane so pred vojno slovenski bralci zelo radi prebirali. Več njegovih del je izšlo v slovenskem prevodu. Med najbolj priljubljenimi njegovimi romani je bil Tit in Timotej in osel Bileam.

* Letos študira na univerzi za tujce v Perugi nad 1.500 študentov z vseh petih celin sveta. Sorazmerno največ je Skandinavcev in najbolj priljubljeni so tečaji za umetnostno zgodovino in arheologijo, zlasti za etruščino.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Umrl je pesnik Zdravko Ocvirk

V ponedeljek jutraj je v tržaški bolnišnici nenadno umrl pesnik Zdravko Ocvirk. Zadel ga je srčna kap. Star je bil šele 49 let.

Cetudi se je v zadnjem času počutil nekoliko slabega, vendar ni prišlo nikomur niti na misel, kdor ga je poznal, da bi mogel biti resno bolan. Skoraj ne verjetno se zdi, da ne bomo več srečali na ulicah okrog radijske palače, kjer je bil v službi, njegovega hudomušnega, večno vedrega obraza in da ne bomo več slišali njegovega vedno na šalo obrnjenega pozdrava. Bil je človek, ki ga je moral imeti vsakdo rad, kdor ga je poznal, človek brez hudobije v sebi, nedolžen v odnosih do ljudi in iskren kot otrok. In predvsem pesnik. Bil je kot izvir, iz katerega so žuboreli stih, preprosti, neprisliljeni in iskreni, polni čiste poezije.

Imel je trdo življenje kot vsi slovenski pesniki. Komaj je shodil, je izgubil očeta in je še kot otrok moral z materjo in z bratom ter sestro v begunstvo. Mati je dala oba sinova študirati, toda študirala sta na znani gimnaziji za reveže — na salezijanski privatni gimnaziji v Veržetu. Po maturi si je moral iskati službo in preizkusiti je moral mnogo služb in različnega dela, preden je prišel k tržaškemu slovenskemu radiu, kjer je precej časa pripravljaval veselo sobotne in nedeljske programe »Malo za šalo, malo zares«, tako priljubljene pri poslušalcih; zadnja leta pa je delal na glasbenem oddelku.

Pred vojno je objavljaval pesmi v vseh pomembnejših slovenskih revijah, v povojnem času pa jih je rajši zapiral v miznico, morda v rahlem razočaranju nad življenjem in slovenskimi razmerami, ki so zagrenile njegov prirojeni optimizem in napravile njegovo šalo nekoliko pikro, a nikoli žaljivo. Nikoli pa ni izgubila svoje pristrčnosti in humorja. Vendar je objavil precej pesmi v »Razgledih«. Zadnji čas je

objavil nekaj pesmi v zborniku »Tokovi« in reviji »Mladika«. Imel pa je zbranih pesmi za zajetno zbirko, ne da bi se bil mogel odločiti, da bi jo bil predložil kakšni založbi. Bil je znak prijateljskega zupanja, če jo je komu pokazal. V njej so resnično lepe pesmi in bila bi velika škoda, če bi se izgubile.

Njegova smrt nas je potrla. Iz slovenskega življenja v Trstu je zginil z njim ljubezniv, simpatičen človek, kakor jih je malo, in pesnik, ki je ljubil slovensko pesniško besedo in ubogo slovenstvo, kakor ju ljubijo zelo redki.

Njegovi družini, zlasti bratu Antonu, odličnemu slovenskemu slovstvenemu zgodovinarju in profesorju ljubljanske univerze, naše iskreno sožalje.

Njegovo truplo so prepeljali v Ljubljano in ga tam pokopali.

AVGUST ČERNIGOJ RAZSTAVLJA V CELJU

V salonu celjskega gledališča razstavlja v družbi z nekim mariborskim kiparjem naš tržaški rojak slikar Avgust Černigoj. Razstava je prirejena v okviru prireditve, ki so jim dali skupno ime »Celje 1957« in ki obsegajo še dve večji razstavi (mojstrov lesorezov in današnjih celjskih slikarjev), več gledaliških predstav in cele vrste gospodarskih razstav.

SMRT KIPARKE KARLE BULOVCVE

Umrla je znana slovenska kiparka Karla Bulovec, žena dramatika Ivana Mraka. Živela je vsa za svojo umetnost, ki pa je vzbujala precej polemik, ker je kiparka prezirala estetske forme in hotela upodabljati življenjsko resničnost s simbolno in pretirano grobostjo oblik, zlasti še oblik človeškega telesa.

Anton Grbec

(Barkovljanski organist in pevovodja)

Slovenci imamo mnogo zaslužnih mož, ki se jih spominjamo predvsem ob 50 in 100-letnici njihovega rojstva ali smrti. Imamo pa tudi take, katerih sloves ni šel preko domače vasi, a so kljub temu vredni, da se jih kdaj spomnimo. Med te spada tudi Barkovljan Anton Grbec, organist in pevovodja.

Bil je sin revnih staršev — železničarjev in se je po dovršeni ljudski šoli učil za krojača. Toda kmalu je spoznal, da ga je narava obdaruja z izrednim glasbenim talentom. Pustil je zato krojaštvo in se ves posvetil glasbi. Vpisal se je na tržaški konservatorij, kjer ga je prof. Perinello učil harmonije, kontrapunkta in kompozicije, prof. Giroto pa kontrabas.

Ko je Hrabroslav Ražem zaradi bolezni zapustil orglarsko službo v Barkovljah ter mesto pevovodje društva Adria, je njegovo delo prevzel Anton Grbec. Vsi Barkovljani so takoj spoznali, da je za delo prišla nova, krepka roka, tako da je v cerkvi in v pevskem zboru Adrije znova zaživelo petje. S sporedov so zginile stare udarne koračnice in na njihovo mesto so stopile skladbe ne samo slovenskih, temveč vseh slovanskih in nemških glasbenikov.

Pri pevskih vajah je bil Grbec zelo strog in natančen, kar pa je odločilno pripomoglo, da je pevski zbor v kratkem času dosegel zavidljivo umetniško raven. Grbec se ni udeleževal samo v Barkovljah, temveč tudi v Trstu, kjer je vodil zbor rojanske Zarje in zbor društva Kolo. Poleg tega se je ukvarjal z dramatikom ter učil nekaj tamburaških zborov.

Na žalost pa je Anton Grbec bil šibkega zdravja in je umrl za jetiko, ko mu je bilo komaj 28 let. Spominjali se ga bodo prav gotovo tudi stari Barkovljani, saj je pri dijaških plesnih vajah ure in ure sedel pri klavirju in igral na pamet stotine valčkov, polk, mazurk itd. Tudi pri orglah ni rabil not, ker je imel izreden spomin.

Lani je preteklo 50 let, odkar je zavratna bolezen spravila v grob nadobudnega mladeniča, a Barkovljani, zlasti njegovi še živeči pevci, ga imajo še vedno v najboljšem spominu. In to je Anton Grbec res zaslužil!

ANTON GRBEC

Ob Malovi kulturni zgodovini

Letos je naš poznani zgodovinar dr. Josip Mal izdal v Državni založbi globoko segajočo kulturno-zgodovinsko oris Ljubljane. Knjiga nosi naslov »Stara Ljubljana in njeni ljudje«. O življenju v stari slovenski prestolnici so pisali posamezne sestavke posebno v Letopisih Slovenske Matice različni raziskovalci starožitnosti od Verhovnika dalje. Po letu 1955 pa je izšlo kar troje del, ki se bavijo z zgodovinskim razvojem tega mesta. Prvo je »Srednjeveška Ljubljana« s topografskim opisom mesta in okolice izpod peresa profesorja Kosa. Lani je bil natisnjen prvi zvezek »Zgodovine Ljubljane«; v načrtu sta še dva. Ta zgodovinski oris ima namen prikazati zunanjo sliko, lego, geografski okvir in zgodovinski razvoj Ljubljane na podlagi arheoloških dognanj.

Doktor Mal je pa na dvesto straneh večjega formata zajel podoben materialnega in duhovnega življenja ljubljanskega mesta v prejšnjih stoletjih. Gradivo je z natančno vestnostjo zbiral že za razna predavanja o stari Ljubljani. Pokazal se je za čutečega kulturnega zgodovinarja že v snopičih mohorske Zgodovine slovenskega naroda.

Smrt Umberta Sabe

V nedeljo jutraj je prav tako od srčne kapi zadet umrl približno ob isti uri v goriškem sanatoriju San Giusto znani tržaški italijanski pesnik Umberto Saba, ki pa mu je bilo dano mnogo daljše življenje kot ubogemu Zdravku Ocvirku. Dosegel je namreč 74 let. Življenje mu je nudilo tudi več zadoščenja in toplote. Kot potomec judovskega rodu je moral med vojno sicer bežati pred preganjalci, a zato so ga čakala po vojni priznanja, ki bi mu jih lahko zavidal vsak pesnik. Tudi za kosček vsakdanjega kruha se mu ni bilo treba tako truditi, kakor se je moral marsikak slovenski pesnik, njegov sodobnik. Bil je lastnik majhne knjigarne in antikvariata, kar mu je odvzelo najhujše skrbi za življenje in mu dalo možnost mirnega pisanja. Tudi za ljubezen ga življenje ni prikrajšalo.

Objavil je večje število pesniških zbirk, med katerimi je najpomembnejša »Il Canzoniere«, ki je izšla že v več izdajah. Veljal je za enega največjih sodobnih italijanskih pesnikov. Neglede na svoje judovsko pokolenje se je čutil zvestega Italijana. Njegovi verzi so lahkočni, spontani in prijetni.

»Ollia« ni več

V Hollywoodu je umrl v starosti 65 let nekdanji slavni filmski igralec Oliver Hardy. Ves svet pa ga je poznal pod imenom »Ollio«. Najbrž ga ni kraja na svetu, kjer bi se ljudje še ne bili do solz nasmejali pustolovčinam in vragolijam debeluharja Ollia in njegovega drobnega in suhega tovariša Stanlia. Stanlio je bil Stan Laurel. Oba sta bila pravo nasprotje tistih »junaških« ljudi, ki prinašajo človeštvu samo vojne, nesrečo in solze. Če sta ona dva pripravila koga do solz, sta ga s smehom. Prinašala sta samo veselje in zabavo, zato so ju ljudje ljubili in marsikomu je iskreno žal za Olliom kot za stari znancom.

Zdi se pa, da se je svet odvadil smejati. Priljubljenost Ollia in Stanlia se je namreč začela manjšati prav v dneh, ko se je človeštvo pripravljalo na drugo svetovno vojno. Totalitarne ideologije in koncentracijske taborišča pač ne trpe smeha. Zadnji svoj film v Hollywoodu sta posnela Ollio in Stanlio leta 1945. Pozneje (leta 1951) sta izdelala še en film v Parizu (Atol K), ki pa ni imel takšnega uspeha, kot sta upala. Zadnja leta je nastopal Ollio v ameriški televiziji, tako da mu ni bilo treba umreti v revščini. Pred tremi leti je dobil na turneji po Angliji pljučnico, po kateri je sicer ozdravel, a zdravniki so mu svetovali, da naj shujša. Ubogal je, jedel čim manj in tako je zdrknil v teži od 160 kg na 90 kg. Pri tem pa sta ga minila tudi dobra volja in veselje do življenja. Lani v septembru ga je zadel mrtvoud in od takrat si ni več opomogel.

POPRAVEK

V našem članku o »Dveh plodovitih slovenskih pisateljicah«, ki smo ga prinesli v zadnji številki, je tiskarski škrat pokvaril krstno ime ene izmed znanih slovenskih pisateljic, in sicer Ilke Vaštetove. Ilko je spremenil v Jero. Pazljivi bralci so napačno gotovo že sami popravili.

GOSPODARSTVO

VRTNAR V SEPTEMBRU

Zalivanje bo najbrž odpadlo, ker je v tem mesecu navadno dovolj dežja. Za vsak primer naj bodo zalivalne naprave pri rokah, ker povrtnina zahteva vedno precej vode.

Ta mesec bomo z gnojilnimi raztopinami vsekakor zalili cvetačo, broklje in sploh vse kapusnice. V ta namen služita razredčena gnojilnica in v vodi raztopljeni soliter: pol kg solitra raztopimo v 100 litrih vode; dobra sta oba solitra: apneni — nitrato di calcio — in čilski — nitrato di soda.

Septembra sejemo špinače za jesensko rabo; priporočljive so znana sorta »viroflay«, nova nemška sorta »spica«, angleška »wikinga«, francoska »lorelay« in kakšna ameriška sorta. Setev naj ne bo pregosta. Za 10 m² zadostuje 50 gramov semena. Zemlja naj bo pripravljena in dobro pognojena. Ta mesec sejemo še vedno radič solatnik in solatice ter pozno endivijo. Sejali bomo tudi zimsko solato, ki napravi konec zime in v zgodnji pomladi trde glavice: v ta namen so priporočljive solate »Nansen«, nemška »bubikopf«, dobra pa je tudi »kraljica majnika«. Sejemo jih bolj na redko, da bomo imeli dovolj krepke sajenice za presajanje v zavetne lege. Septembra sejemo še oba motovilca, debeložrnatega holandskega in drobožrnatega domačega. V zavetno lego bomo vsejali še petersilj, vrtni korenček, mesečno redkvico, črno redkev in zgodnjo belo čebulo. Ta mesec sejemo tudi zgodnji kapus ali vrzotine: sorta »ekspres« nam daje trde špičaste glavice že aprila, sorta »etampes« maja, sorta »volovsko srce« pa konec maja in junija. Sajenice moramo seveda presaditi.

V vrtu moramo presaditi ohrovt ali vrzote, pozni kapus, glavno solato, endivijo, por in cikorijo. Proti koncu meseca bomo zasadili afriško čebulo in tudi zgodnji ali rožnati česnik.

Nikdar ne smemo opustiti borbe proti različnim škodljivcem! Pred setvijo zemljo razkužimo z geodrinom, ki učinkuje proti bramorjem, glistam, strunam, različnim bolhačem in črvom. Med rastjo se moramo z zastrupljenimi otrobi boriti proti polžem, proti ušem z že večkrat navedenimi sredstvi (nicol, nicamon, tetrafid itd), proti gosencam na repi in kapusnicah pa z gesarolom v prahu ali v raztopini (uporabljamo ista sredstva kot proti koleradskemu hrošču). Liste paradižnikov moramo še vedno čuvati pred napadi peronospor. Za to uporabljaj raztopino asporja ali raztopino modre galice in apna ali raztopino prahu Caffaro.

Cvetličarjeva opravila

Zadnji stavek velja tudi za cvetličarja, ker peronospora napada marsikatero cvetlico, predvsem krizanteme ali valtnice. Te moramo ta mesec škropiti vsak teden. Nujno potrebno je, da krizantemam odstranimo odvečno popje. Če so v zastanku z rastjo, jih ta mesec vsak teden zalijemo z raztopino solitra, in sicer s takšno, kakršno smo svetovali za kapusnice.

Zadnji čas je, da sejemo cinerarije, drobovetne hegonijske, vijolarije, verbene, rezdo, mačhe, gailardije in lobelije. Le tako

bomo imeli spomladi mnogo zgodnjega cvetja. V speče oko lahko še cepimo zadnje vrtnice. S potaknjenci razmnožujemo gorečke — geranije, verbene in polnočetne petunijske. Ta mesec bomo dali v lonce posebej pripravljene čebulice hijacint, če hočemo, da bodo v cvetju za božič ali novo leto. Od sedaj bomo cvetlice vedno manj zalivali, ker je izhlapevanje šibkejše. Zalivamo pa predvsem v jutranjih urah.

Sedaj je tudi čas, da posejesh lepotično trato, najbolje s semenom ljuljke Pacey: za 10 m² površine zadostuje 1/4 kg semena.

SE ŽE PRIPRAVLJAŠ NA TRGATEV?

Letošnja trgatega bo zelo različna. V nekaterih krajih skoraj ne bo pridelka, ker ga je uničila majska pozeba, v nekaterih višjih legah pa trta tako dobro kaže kot še nikdar. Mnogim vinogradnikom pa je težko pri sreju, ker niso še prodali lanskega pridelka in so v resnih skrbih, kam z novim. Trgovina z vinom je zaskrbljeno mrtva.

Za novi pridelek moramo pravočasno dobro pripraviti posodo. Zato takoj premisli, če je bo dovolj in če je v dobrem stanju. Posoda naj bo zdrava, torej ne sme biti plesniva, pusta, nakisana ali močna. V dobri posodi se slabše vino popravi, v slabi pa se najboljše skvari. Otrsi se že enkrat starega prepričanja, da vinski kamen, oziroma grampa na dogah vinu koristi. Koristiti nikakor ne more, pač pa lahko nepopravljivo škoduje.

Zato pa že sedaj popravi pokvarjene ali nakazne sode, iz vseh pa odstrani vinski kamen. Za popravo plesnivih, pustih in tudi nalahno nakisanih sodov dobiš učinkovita sredstva.

Sportni pregled

ZACELE SO SE BORBE ZA PRVENSTVO

Zoga je krenila s središča in tako so se pričele tekme za XI. nogometno prvenstvo Jugoslavije, ki se ga udeležuje štirinajst ekip. Letošnja nova člana prve lige sta Željezničar in Split. Prve tekme so marsikoga presenetile, in sicer predvsem zaradi nepričakovanih porazov državnega prvaka Crvene zvezde ter finalista srednjeevropskega pokala Vojvodine. Igralci obeh moštev so zaradi neprestanih napornih tekem povsem izčrpani. Toda ker je prvenstvo dolgo, bodo nogometaši imeli več kot dovolj priložnosti, da se opomorejo. Tudi v drugem kolu je bilo precej presenečenj. Najboljša sta bila Partizan in Dinamo, najslabše pa se je odrezal BSK. Novinec Split in Željezničar sta pa dosegla častne izide, kar dokazuje, da bo borba za obstanek v prvi ligi prav tako zanimiva in zagrizena kot borba za prva mesta. Ne smemo namreč pozabiti, da bodo letos morala zapustiti zvezno ligo kar štiri moštva. Novost letošnjih tekem je, da se marsikatero srednje odigra zvečer ob umetni razsvetljavi. Omeniti moramo tudi, da bodo nekatere tekme sodili tuji sodniki, predvsem Italijani in Madžari. To je gotovo koristno, ker je znano, da sodniki mnogo bolje sodijo v tujini kot doma. Če v začetku tekem za prvenstvo ni bilo lepih srečanj, ni nič čudnega. Enajstotrice niso še vigrane in posamezni igralci niso v polni moči. Upamo, da se bodo srečanja v prihodnjih kolicah izboljšala, ker prihodnji mesec čakata

MIXOMATOSIS V PIEMONTU

Mixomatosis je kužna (virusna) in zelo nalezljiva bolezen, katero so vcepili v Avstraliji podivjanim zajcem, da bi jih tako uničili. Neki francoski zdravnik je delal doma poskuse z zajci, katerim je vcepil isto kužilo, a bolezen se je razširila po Franciji in tudi po sosednjih državah. Prenašajo jo zajci — domači in divji — in tudi muhe. Bolezen se je sedaj pojavila v Piemontu v pokrajini Alessandria. Izdani so bili zelo strogi protitukrepi: prefekt je ukazal pokončati vse obolele domače zajce — kunce — in tudi vse zdrave, ki se nahajajo v okuženih krajih.

GOJENJE PIŠČANCEV V BATERIJAH

zavzema v Italiji vedno večji razmah, posebno odkar je Zveza kmetijskih konzorcijs (Federconsorzi) organizirala prodajo en dan starih piščancev. Kdor jih želi vzgajati, jih lahko naroči 25 dni prej pri Kmetijskem konzorciu. Naroči pa lahko tudi mlade račke. Federconsorzi dobiva piščančke deloma iz inozemstva, deloma iz domačih valitnic. V zadnjih dveh letih jih je dobavil že nad 25 milijonov. Istočasno skrbi tudi za nabavo dobre krmne mešanice. 3 kg te krmne zadostujejo za vzrejo en kg težkega piščanca. Vzreja piščancev v baterijah ni težka, če je gojitelj discipliniran in se natančno drži predpisov.

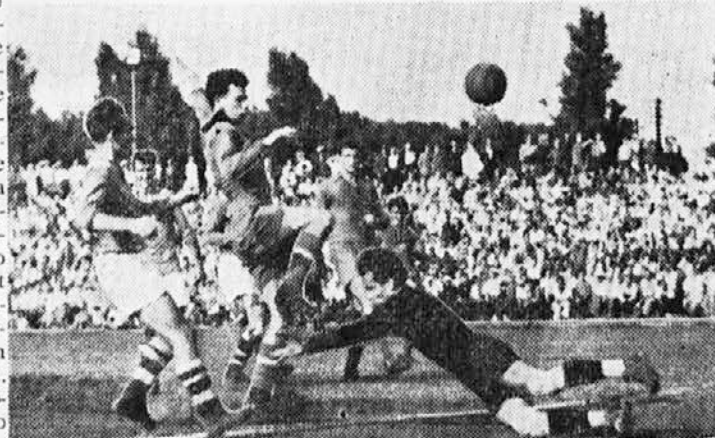
KOLIKO JE KMETOV NA SVETU?

Leta 1950 je 59% prebivalcev na svetu črpalo iz kmetijstva vire za svoj obstanek. Ta odstotek se pa vedno niža. Leta 1937 je bilo kmetov 63%. Kljub temu se količina kmetijskih pridelkov stalno večja, kar je posledica kmetijske tehnike in predvsem uporabe strojev.

jugoslovanske nogometaše težki in pomembni tekmi z Romunijo in z Avstrijo.

OLIMPIJA — PRVAK SPOMLADANSKEGA PRVENSTVA

Z IX. kolom so se zaključile košarkarske tekme prvega dela jugoslovanskega prvenstva. Bile so se

Prizor s tekme Dinamo - Velež

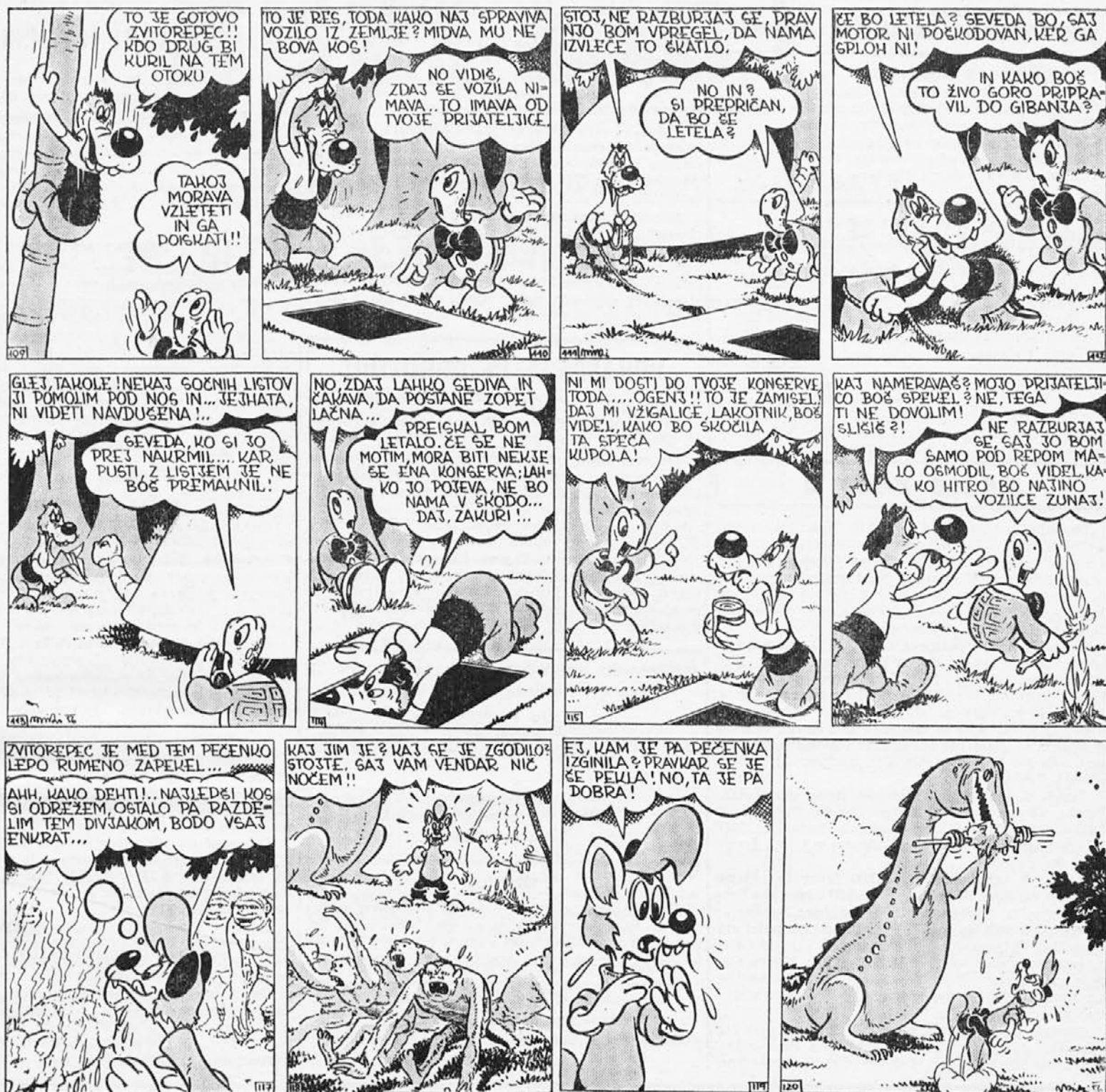
ogorčene borbe in nobeno moštvo se ni vdalo nasprotniku brez velikega odpora. Lestvica je zelo zanimiva, ker se kar pet moštev poteguje za prvo mesto. Prvak spomladanskega dela prvenstva je postala ljubljanska Olimpija, čeprav je razlika točk med vodečimi ekipami prav majhna. Slovenska predstavnik ASK Olimpija in Ljubljana sta dobro začela tekme in mislita odvzeti Proleterju častni naslov. Lestvica: 1. ASK Olimpija 14; 2. Proleter in Ljubljana 13; 4. BSK in Montažno 12; 5. Crvena zvezda 8; 7. Sloboda 7; 8. Partizan 5; 9. Željezničar 4 in 10. Lokomotiva 3.

10

Za
naše

n a i m l a i š e

č u d e ž n i o t o k

Živi mrtvec

(Resnična zgodba)

Pačasnih korakov, kakor človek, ki nima opravka, je Tom Elsmere omahoval po londonskem blagovnem pristanišču. Nevede je ubral pot proti »Lady«, točilnici nižjih mornarjev in težakov. Ondi je bil skoraj stalen gost. Krčmar pa ni imel od njega bogzna kaj dobička. Po cele ure je Tom sedel pri kozarcu whiskyja, kateremu je neprestano dolival sodavice, tako da na koncu ni bilo od žgane pijače niti kaplje več. Vendar je kazal, da se v svojem kotu prav dobro počuti.

Morda zaradi Marije, domače hčerke? Ta pa je znala goste, posebno pradržnejše, tako ukrotiti, da so postali mehki kot janjci. Vsi so jo poslušali in ubogali in nihče si ni upal dvigniti glasu, če so se ji temne oči jezno zablskale.

Marija je bila kaj vabljiva s svojo lepo razvito postavo, z lepimi očmi in s krasnimi, rdeče temnimi lasmi, ki so se ji vsipali kot sončni prameni na oble rame. Do sebe pa ni pustila. Imenovali

so jo »Lady«. Dovolila si je to ime; pa tudi, obnašati se je znala kot rojena plemkinja. Odkar je ona vladala v gostilnici, je tudi gostilna dobila ime »Lady«.

S svojega visokega prostora pri blagajni in med različnimi steklenicami je večkrat opazovala čudnega gosta, ki je venomer strmél pred se. Nekaj skrivnostnega je obdajalo tega moža. Marija je z žensko tenkoslušnostjo brž to opazila. Že neznančeva angleščina je nekam po svoje zvenela. Nikdar mu pa ni utekla nobena robata beseda; tudi ta lastnost in zadržanost je bila Mariji všeč. Vedno z večjim zanimanjem je opazovala in pretehtavala osamljenega gosta.

Nekega popoldne, ko se je oče mudil v mestu in je le nekaj gostov metalo karte, je Marija obstala pri Tomovi mizi. Sedel je kot po navadi v svojem kotu pred kozarcem whiskyja, ki ga je gotovo razredčil že desetič.

»No, povejte kaj«, je začela brez ovinkov, »vem, da vas nekaj tlači.« Mož je molčal. »Ali prihajate iz podzemlja?« je nadaljevala. »Morda so vam že za petami?«

Tom se je zdramil iz otopenosti. Še nekam prijazno jo je pogledal. Kdo bi pač mogel drugače, spričo njenih lepih oči?

»Nič me ne tlači — tudi zločinec nisem,« je počasi odgovoril in je hotel vstati. Dekle ga je pa potegnilo za rokav, da je kar obselel.

TEDENSKI KOLEDARČEK

1. septembra, nedelja: Egidij
2. septembra, ponedeljek: Stefan
3. septembra, torek: Pij X, Simeon
4. septembra, sredo: Rozalija, Mojzes
5. septembra, četrtek: Lavrencij
6. septembra, petek: Caharija, Petronij
7. septembra, sobota: Marko

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 28. avgusta si dobil oz. dal za:	
ameriški dolar	624—629 lir
avstrijski šiling	23,50—24,25 lir
100 dinarjev	88—92 lir
100 francoskih frankov	129—134 lir
funt šterling	1500—1550 lir
nemško marko	145—148 lir
pesos	12—14 lir
švicarski frank	146,50—148 lir
zlato	712—714 lir
napoleon	5000—5200 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 1. septembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Slovenski zbori; 18.30 Mladina pred mikrofonom: Nastop gojencev otroških vrtec v Domju in Dolini; 20.30 Giulio Viozzi: »Nočna operacija«, opera enodejanka; 21.55 Priljubljene melodije.

Ponedeljek, 2. septembra, ob: 12.00 O pravilni prehrani: Izračunavanje dnevnih obrokov hrane; 12.55 Priljubljene melodije; 18.00 Schumann: Simfonija št. 3 v Es-duru, op. 97; 19.15 Radijska univerza: Državljan in javna uprava: »Javna uprava in gospodarstvo«; 21.00 Znanost in tehnika: »Rastline, podnebje in filotron«; 22.00 Izbrani listi iz slovenske književnosti: Janko Kersnik: »Otroški dohtar«; 22.15 Stravinski: Ognjeni ptič.

Torek, 3. septembra, ob: 12.00 Pisani svet: »London City«; 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 20.30 Od melodije do melodije; 21.00 Achille Saitta: »Grde ženske«, drama v 3. dej. Igrajo člani Rad. odra.

Sreda, 4. septembra, ob: 12.00 Izvor in gojenje okrasnih rastlin: »Dišeči grah«; 13.30 Armando Sciascia s svojim orkestrom; 19.15 Ivo Zor: Zgodbe za otroke od osmih do njihov let: »Povest o modri statici«; 21.00 Obletnica tedna: »Skladatelj Edvard Grieg ob petdesetletnici smrti«; 21.15 Tartini: Koncert za violo in orkester; 22.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti: »Kaj pravijo najvidnejši italijanski delavci o neorealizmu«.

Četrtek, 5. septembra, ob: 12.00 Potovanje po Italiji: »Turistični razgledi Maria Adriana Bernonija«; 13.30 Lepe operne arije; 18.00 Chopin: Klavirski kon-

cert št. 2 v f-molu; 19.15 Radijska univerza: Evropska kolonialna ekspanzija: »Imperializem in protimperializem Bismarckove dobe«; 21.00 Dramatizirana zgodba: Duilio Saveri: Kateri izmed treh?: »Mapa — Z 12« (6. zgodba); 22.00 Nove knjige in izdaje: Alojz Rebula: »Vinograd rimske cesarice«; 22.15 Cajkovski: Simfonija št. 2 v c-molu, op. 17.

Petek, 6. septembra, ob: 12.00 Zivljenja in usode: »Harry Ferguson in njegovi izumi«; 13.30 Glasba po željah; 19.15 Žena in dom; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Večerni pogovori Francesca Carreluttija.

Sobota, 7. septembra, ob: 12.00 Po tržaški okolici: »Opčine in okolica«; 12.55 Folklorni ansambel Avsenik; 16.00 Radijska univerza: Psihologija živali: »Kokoši in hierarhija pri živalih«; 18.30 Oddaja za najmlajše: Aleksander Marodić: Izgubljeni na morju: »Gunarjev otok« (1. del); 21.00 Iz francoskih oper; 22.05 Sibelius: Simfonija št. 5 v Es-duru, op. 82.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 395: Ali prištevajo vrabce koristnim ali škodljivim pticam?

Odgovor: Sadjarji, vrtnarji in kmetje imajo upravičeno vrabca za velikega škodljivca, saj pozoblje po vrtovih vse polno komaj vsejanega semena, uniči zelo mnogo sadnih cvetov, ko išče v njih nektar za svoje mladiče, in pozoblje vse polno dozorevajočega žita. To škodo povzroči vrabec predvsem v mesecih april-junij, ko ima mladiče. V poznejših mesecih se vrabci hranijo zlasti z žuželkami in njih zalego, tako da so takrat sadjarstvu koristni. Kakšen je zaključek? V pomladanskih mesecih bi jih bilo potrebno čim več pokončati.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 31. avgusta, ob 20.30 v štandreu

na prostem
Branislav Nušić

»ŽALUJOČI OSTALI«

V nedeljo, 1. septembra, ob 20.30 v Doberdobi

na prostem
John Patrick

»VROČA KRI«

POROKA

Dne 8. avgusta sta se poročila v Vogheri gdca Tavčer Jolanda z Opčin in g. Emil Semrov iz Sezane. V Vogheri prebivajo s starši železničarji že od leta 1926. Čestitkam se pridružuje tudi naš list!

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29477

ŽENSKI KOTIČEK

PEČENE PARADIZNIKOVE REZINE

Potrebujete: 10 paradiznikovih rezin, nekaj soli, rumenjaki, drobtine kruha, 50 g parmezana in 20 g masčobe.

Oprane, pol centimetra debele paradiznikove rezine nasolimo, potresemo z nastrganim parmezanom, povaljamo v jajcu in drobtinah ter pečemo na masčobi.

DROBNI NASVETI

— Mladi krompir bomo laže olupile, če ga pustimo 5 minut v slani vodi.

— Perilo obesimo na vrh vedno po dolgem, nikoli počez, če hočemo, da obdrži pravo dolžino.

— Mokrih čevljev ne smemo sušiti na preveliki vročini. Obesimo jih na vrhico nad peč ali štedilnik in jih dobro nabašimo s papirjem.

— Če je oljnata slika potemnela vzemi surov krompir, ga razreži in premaži z njim sliko. Nato z mehko cunjjo iz lanenega platna nalahko obriši sliko.

Iz Trsta

SOLSKA OBVESTILA

Solsko skrbništvo v Trstu sporoča, da je objavljena v šentjakobski osnovni šoli, v ul. Scuole Nuove 12/I, in na didaktičnih ravnateljstvih prednostna lestvica za poverjena in nadomestna mesta na slovenskih šolah za šolsko leto 1957/58. Prednostna lestvica je na vpogled vsak dan od 9. do 12. ure, in sicer od 31. avgusta do 9. septembra.

Slovenska trgovska akademija v Trstu sporoča, da se bodo v ponedeljek, 2. septembra, začeli popravni izpiti. Ta dan bo pismena naloga iz slovenščine.

Vpisovanje za šolsko leto 1957/58 se prične 2. septembra in se zaključi 25. septembra. Podrobnejša navodila dobite v tajništvo šole vsak dan od 10. do 12. ure.

Slovenska nižja trgovska strokovna šola v Trstu, Piazzale Gioberti 4, sporoča, da se 2. septembra prične vpisovanje za šolsko leto 1957/58. Trajalo bo do 25. septembra. Tajništvo šole je odprto vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Popravni ter nižji tečajni izpiti se prične 9. sept.

Nižja industrijska strokovna šola v Trstu (Rojan, ul. Montorsino 8/III) obvešča, da bo od 2. do 25. septembra vsak delavnik od 10. do 12. ure vpisovanje v I., II. in III. razred.

Istočasno opozarjamo učence in učenke, ki so bili pripuščeni k popravnim izpitom v jesenskem roku, da se prično nižji tečajni in razredni izpiti v ponedeljek, 9. septembra, ob 8.30.

Od 1. do 12. septembra bo vpisovanje v šolo Glasbene matice v Trstu. Prizadeti naj se zgledajo v šolskih prostorih v ul. R. Manna od 9. do 12. ure (tel. 29-779). Na šoli poučujejo klavir, vse orkestralne instrumente, harmoniko ter nauk o glasbi.

»Prazne marnje! Dela vidim, da nimate, denarja najbrž tudi ne.«

Tom jo je skoraj užaljen prekinil: »Ne vem, če sem vam ostal kaj dolžan.«

Marija mu je prigovarjala: »Nikar tako brž v ogenj. Hotela sem samo vedeti, s kom govorim. Ali nisem toliko vredna?« Mamljivo se je zagibala v bokih. Sedaj se je tudi Tom nasmejal.

»Nisem vas hotel užaliti, Lady. Res je, sem brezposeln, spim na vrečah pred skladišči. Poslednji drobiž se bo kmalu potopil v whiskyju.« Marija ga je na pol s prezirom ošinila: »Pa ste se sploh kaj pobrigali za pravo delo? Jaz ne trpim moških, ki ljubemu Bogu čas kradejo.«

V zadregi je Tom pogledoval v stran. »Poskušal sem že nekajkrat,« je pojasnjeval, »toda to gre teže, kot bi si kdo mislil.« — Po teh besedah je vstal in se je poslovil. Marija je zamišljena strmela za njim.

Toma Elesmera ni bilo več dni na spregled v krčmo. Čez dober teden pa se je zopet pojavil. Lepa Marija je pravkar stregla družbi italijanskih mornarjev. Ko jih je odpravila, je pristopila k Tomovi mizi.

»No?« je vprašala.

»All right,« je Tom nekam veselo odgovoril. »Od jutri zjutraj dalje bom delal pri razkladanju v skladišču številka 3.«

»Prav posebnega veselja ti zaposlitev ne dela,« je hudomušno ugovarjala.

Zdajci se je pa iz Toma usulo: »Nisem nikak vagabund. Nič takega nisem storil, da bi se moral sramovati. Toda — o sebi samem — ne znam — kdo sem... Ne vem niti, kako mi je ime. Tu mi pravijo Tom — pa nisem.«

Marija se je zasuknila na peti in ga je opazovala, kakor da ima zgubljenca pred sabo. Nekaj trenutkov je premišljala.

»Tom,« se je mehko in nežno oglasila, »pripovedujte mi vse o sebi. Jaz vam hočem pomagati.« Iz njenih oči je žarelo usmiljenje. Brž se je odločila. Poklicala je očeta, ki se je bil medtem vrnil domov, in ga je naprosila, naj on postreže gostom, ker bo ona za hip odsotna. Ogrnila si je plašč in je s Tomom zapustila gostinsko sobo. Šla sta ob Temzi navzdol, ki je valila črnkaste valove; le tu pa tam je poblisnila luč preko vode, kjo se je zasukal pramen v svetilnikih ali je pripuhal obložen parnik.

Precej časa sta molče hodila. Nekje je odbila ura, val je pljusnil ob cementno nabrežje. Tedaj je Tom sam od sebe prišel: »Pred dobrim letom je bilo. Takrat, ob temnem in oblačnem novembrskem večeru, so me potegnili iz Temze. Nobenega papirja niso našli pri meni. Na sebi sem imel staro delavsko obleko. Ko sem prišel k zavesti, so me spraševali po imenu in stanovanju. Ničesar nisem vedel. V glavi sem čutil peklčo praznino; na ničesar se nisem mogel spomniti.« Potegnil si je z robcem preko potnega čela. Marija se je vzpodbujajoče oklenila njegovega komolca. (Se nadaljuje)